

nátus a szegedi tanítóképzővel állana kapcsolatban, de azért önálló és független lenne attól.

Az új internátusban részben ingyen, részben pedig rendkívül olcsó díjazás mellett kapnának a tanyai gyermekek kulturát.

Igazán nagyszerű a terv és olyan, hogy méltó a legnagyobb figyelemre. Hiszen a tanyán élő gyerekek nagyrésze minden további oktatás és nevelés nélkül került ki az életbe. Elvégezte a kisbirtokos fia a köteles iskolákat, aztán vége volt. A tudása, a képessége, a szellemi ereje rendkívül kevés maradt. Ez okozta, hogy évtizedek óta mintha ugyanazok az emberek élnének, de elsatnyulva, és mindjobban küzdve a megélhetésért...

Galler Kristóf a tervet Glattfelder Gyula megyés püspök elé terjesztette, aki nagyon helyeselte a terv minden részletét, sőt már nagyobb segítséget is biztosított az új internátus számára. Az internátus egy új hatalmas palotában lesz elhelyezve, mely a tanítóképző épülete mellett, illetve vele kapcsolatosan lesz felépítve.

Glattfelder Gyula püspök közbelépte nagyot lendít az ügyön. Reméljük, hogy az állam és a város is nagyobb segélyben részesíti az új internátust. Elvégre is az az egyetlen helyes megoldása annak, hogy a tanyavilág kezdetleges kulturája megváltozzék. Nagyon üdvös és hasznos ujtás lenne ez és azt eredményezné, hogy a tanyai őserőt, mely minden valószínűség szerint sok zseniális embert termelne Szeged város javára, leköténék.

Legfontosabb része az ujtásnak az, hogy ettől várják sokan — és joggal — a gazdasági viszonyok megváltozását. Gazdasági helyzetünkön sok a javítani való. Óriási földterület aránylag keveset jövedelmez és ennek az oka az, hogy földmiveseink nem elég képzettek.

A képviselőház ülése.

— Hazai Samu beszéde. —

(Saját tudósítónktól.) A Ház ma a honvédelmi költségvetés általános vitájával is végzett s a vita végén a honvédelmi miniszter igen részletes beszédben válaszolt a fölhangzott kifogásokra. Kijelentései során a szenáció erejével hatott, mikor hangsúlyozta, hogy a honvédség tekintetében a magyar törvényhozásnak szuverén joga van, tehát hiba, hogy az ellenzék ebből közös ügyet akar csinálni. Az ülésen Návay Lajos, később Beöthy Pál elnökölt. Az elnöki jelentések után folytatta a Ház a honvédelmi költségvetés általános vitáját.

Polónyi Géza a pártonkívüli függetlenségek nevében jelenti ki, hogy a költségvetést számította ki, amikor a költségek óriási há-ujoncjutalék meg nem szavazása esetében pottartalékosokat hívjanak be. (Helyeslés balról.)

Batthyány Tivadar gróf azt bizonyítja, hogy az önálló hadsereg kevesebbe kerülne az országnak, mint a közös hadsereg. Részletesen foglalkozik az altiszti kérdéssel. A javaslatot nem fogadja el.

Hazai Samu honvédelmi miniszter elfogadja Bakonyi Samu arra vonatkozó határozati javaslatát, hogy a védőerőreform költségét a törvény megszavazása előtt ne folyósítsák. Annak, hogy magyar csapatok Ausztriában is állomásoznak, az az oka, hogy hadcsapatokat már béke idejében összpontosítják arra felé, amerre az esetleges háború bekövetkezhetik. Hadi szempontból Magyarország a monarchia belső területe, Ausztria pedig a külső terület, ezért van úgy, hogy a védelmi vonalba helyezett hadcsapatok sorában osztrák területre magyar csapatok is kerülnek.

A honvédség a törvény szerint nem önálló hadsereg, így tehát nem kifogásolható, hogy nincs az önállóság minden szervével fölszerveelve. A honvédség tekintetében a magyar törvényhozásnak szuverén joga van, tehát hiba, hogy az ellenzék ebből közös ügyet akar csinálni. A magyar honvédség látszáma nem

függhet attól, hogy Ausztria mekkora honvédséget állít ki.

Az altiszti kérdés tekintetében, amelyet nem egészen helyesen kapcsolnak a honvédségi költségvetés vitájához, megjegyzi, hogy e kérdés a parlament elhatározását voltaképpen nem is érintheti, mert altiszti kérdés csak a hadvezetőségre vonatkozóan van, a parlamentet illető altiszti kérdés nincs. Ha a hadvezetőség úgy találja, hogy a mostani altiszti létszámmal le tudja győzni az átmenet nehézségeit, akkor ez a kérdés már nem tartozik a parlamentre.

Azt a kívánságot, hogy a békelétszámról törvény alkottassék, fölöslegesnek tartja, mert az ujoncjutalékot évről-évre ugyanis megállapítják. A többi fölvetett kérdést, amely a védőerő reformjával van kapcsolatban, a védőnem fogadja el. Tiltakozik az ellen, hogy az ujoncjutalék meg nem szavazása esetében. A póttartalék behívására vonatkozó kifogásokra megjegyzi, hogy az elsősorban közjogi kérdés, amire a miniszterelnök hivatott felelni, de annyit ő is hangoztat, hogy amikor a törvényt megalkották, senkinek nem volt ezzel alkotmányellenes célzata. Főntartja azt az állítását, hogy a közös hadsereg jóval olcsóbb, mint az önálló. Ezt elsősorban háboru esetére számította ki, amikor a költségek óriási hányaddal kisebbek a hadsereg közössége mellett.

A Ház rendkívül nagy figyelemmel hallgatta Hazai Samu nyugodt, frappáns fejtegetéseit.

Az ülés két óra után végződött.

A szegedi telefon története.

— Kibővítik a központot. — Új kapcsolások. — Automata-telefonok. — A legújabb reformok. —

(Saját tudósítónktól.) A közgazdasági és társadalmi élet mai lázas forgatagában nincs nagyobb jelentőségű és fontosbb intézményünk, mint a telefon. A telefon mindössze három évtizedes multra tekinthet vissza és épen mert teljesen bekapcsolódott a mai közgazdasági életünkbe, ez alatt a rövid idő alatt is nagy mértékben fejlődött és Graham Bell, a zseniális kanadai tanító bizonyára nem ismerne a saját találmányára a mai rendszerű telefon-készülékben, hogy ha történetesen maga is részt nem vesz annak tüneményes evolúciójában.

A föltalálás helyén, Amerikában vezették be és rendszeresítették a telefont legelőbb, de rövid pár év aatt már Európában is általános volt. Magyarországon 1883-ban rendszeresítették, először Budapesten de még ugyanabban az évben Szegeden is engedélyezték, az 1883. november 30-án kelt 23.991. számú engedéllyel, mely a „kizárólagosan szabadalmazott Szegedi Telefon Hálózat” vonalaira 9 forintban állapította meg az előfizetés havi díját.

Ekkor még a helyi telefonszolgálat nem volt állami kezelésben, a helyközi, interurban forgalomba pedig csak jóval később, mintegy évtizeddel rá kapcsolták be Szegedet. A helyi telefonhálózatot az Ottovay-cég bérelte. A telefon-központ ebben az időben a Zsótér-házban volt, még pedig a padlásán. Akkor az megfért még ilyen szerény keretek között is. Azonban rövidesen államosították és országosan szervezték a telefon szolgálatot. 1884-ben a telefon központ beköltözött az új szegedi postahivatal helyiségébe, ahol még ma is, — de úgy lehet még tíz év múlva is lesz.

A legelső telefont Szegeden a Szeged-egrongrádi Takarékpénztárnál vezették be, a másodikat a légszuszgyárban. A forgalom nem igen nagy lehetett, mert az első évben csak 30—35 volt a telefon-előfizetők száma. És Szegednek abban az időben való kereskedelmi elmaradottságát bizonyítja, hogy csak nagyon lassan gyarapodott a telefon-előfizetők száma. Igen jó fokmérője a városok ipari és kereskedelmi fejlődésének a telefon s ezen az alapon örvendetesen állapíthatjuk meg, hogy különösen az utóbbi években a kereskedelmi

és ipari élet nagy mértékben föllendült, úgy, hogy a mai 1132 telefon-előfizetésnek legnagyobb része az utóbbi két évnek az eredménye.

1884 december 1-én kapcsolták be az első telefont. Ez időtől évente átlag 60 az új telefon-előfizetők száma, úgy, hogy 1901. december végén mindössze 407 telefon-előfizető volt Szegeden. Ez a meglehetősen lassu fejlődési arány is visszaesett a következő két évben, mert 1903 december havában is csak 450 előfizető volt. Az egész két évi szaporodás eredménye tehát csak 43, vagyis egy évre jut 21 előfizetés. Ez időtől kezdve ismét javul az arány és öt éven át évenkénti 47-es gyarapodással 1908. év végéig 689-re emelkedett a telefon-előfizetések száma.

Ez időtől kezdve azután rohamosabban terjedt a telefon-forgalom Szegeden. 1909. decemberben már 775, 1910-ben 945 és 1911. december 31-én már jóval túlhaladtuk az ezeret s ma már 1132 telefon-előfizetőt számolunk.

Mindezeket a beszédes és Szeged ipari és kereskedelmi életére nagyon jellemző adatokat a szegedi királyi posta- és távirдахivatal telefonosztály vezetője: Dus Lajos ur szolgáltatta munkatársunknak, aki a legnagyobb előzékenységgel adott minden ez ügyre vonatkozó felvilágosítást és készséggel mutatta és magyarázta a telefon-központ technikai berendezését és munka-beosztását.

Amilyen fejlődés állapítható meg a telefonról külsőleg, aszerint, hogy mennyire szaporodott az előfizetők száma, ép olyan, vagyis annak megfelelő fejlődésszerű átalakuláson ment keresztül a telefon központja s annak technikai berendezése. Hajdanában (?) amikor a szegedi telefonközpont még a Zsótér-ház padlásán volt, megtette egy telefonkapcsoló szekrény és egy, mondjuk: egy kezelő hölgy, nem is szólva arról, hogy a telefon kapcsoló szekrény is primitívebb, csak igen kis forgalom lebonyolításra volt alkalmas. Egy-egy ilyen kapcsoló-szekrény száz számra volt berendezve s később, amikor a telefon-előfizetések száma több százra emelkedett, a kapcsolás igen bonyodalmasan történt oly módon, hogy ha például egy alacsony számjegyű előfizető egy magasabb, mondjuk: 400-as számú előfizetővel volt kapcsolandó, akkor három szekrényen keresztül, ugyanannyi kezelőné segítségével tudták csak a kapcsolást végezni. Ezeket az anomáliákat az 1896-iki, milléniárius kiállításon bemutatott új találmány, a „multiplex” alkalmazásával tudták csak megszüntetni. Ez a „multiplex” ma már minden telefonszekrényen alkalmazva van s egy-egy telefonszekrény, amely ma alig egy méter széles, 150 előfizető számát foglalja össze, s a szekrény kezelőnöje egy-ültében minden egyes előfizetővel kényelmesen kapcsolhat, anélkül, hogy más segítségét kellene igénybe vennie.

A szegedi központban nyole ilyen szekrény és még három külön interurban kapcsoló-szekrény van. A nyole szekrény összesen 1200 előfizetőre van berendezve, ami bizony kevés s ha a telefon-hálózat olyan mértékben fejlődik tovább, mint az elmúlt években, akkor még az 1912-ik évre sem elegendő. Ezért a szegedi postaigazgatóság sürgős fölterjesztést intézett a minisztériumhoz aziránt, hogy a telefon-központot 1200 új előfizetőre rendezék be, amivel a központ teljesítő képessége 2400 előfizetőnek felel meg. Ez a mennyiség legalább öt évre biztosítaná a központ teljesítő képességét, megjegyezvén, hogy maga a telefon-központ helyisége elég terjedelmes ahhoz, hogy legalább 8000 előfizetőre minden különösebb kalamitás nélkül berendezhessék.

A telefon-központnak ma összesen 23 alkalmazottja van, beleszámítva ellenőröket, műszerészt stb. Mintegy tizenhét hölgy teljesíti a telefon-kezelést igazán lélekölő, idegoneselő munkáját. Elnéztük ezeket a hölgyeket, akik mint „telefonos kisasszonyok”, vagy mint „halló központ” élnek a köztudatban, amint szorgalmasan, pillanatig sem szünetelve végzik rendkívül bonyodalmas, fárasztó munkájukat s ezünkbe jutott